

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

16 decembrie 2021 *

„Trimitere preliminară – Libera circulație a capitalurilor – Fonduri mutuale de investiții de tip închis – Fonduri mutuale de investiții de tip deschis – Investiții în bunuri imobile – Taxe de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară – Avantaj fiscal rezervat numai fondurilor imobiliare de tip închis – Diferență de tratament – Caracterul comparabil al situațiilor – Criterii obiective de diferențiere”

În cauzele conexe C-478/19 și C-479/19,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia), prin deciziile din 21 decembrie 2018, primite de Curte la 19 iunie 2019, în procedurile

UBS Real Estate Kapitalanlagegesellschaft mbH

împotriva

Agenzia delle Entrate,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul A. Arabadjiev, președintele Camerei întâi, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a doua, doamna I. Ziemele și domnii T. von Danwitz, P. G. Xuereb (raportor) și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grețier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru UBS Real Estate Kapitalanlagegesellschaft mbH, de S. Ricci și M. Serpieri, avocați;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Gentili, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de W. Roels și F. Tomat, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: italiana.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 25 februarie 2021,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolelor 43 și 56 CE (devenite, după modificare, articolele 49 și 63 TFUE).
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor litigii între UBS Real Estate Kapitalanlagegesellschaft mbH (denumită în continuare „UBS Real Estate”), pe de o parte, și Agenzia delle Entrate (administrația fiscală, Italia), pe de altă parte, în legătură cu limitarea beneficiului reducerii taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară numai la fondurile de investiții de tip închis, cu excluderea celor de tip deschis.

Dreptul italian

Decretul legislativ nr. 347 din 31 octombrie 1990

- 3 Decreto legislativo n. 347 – Approvazione del testo unico delle disposizioni concernenti le imposte ipotecaria e catastale (Decretul legislativ nr. 347 privind aprobarea textului unic privind dispozițiile privind taxele de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară) din 31 octombrie 1990 (supliment ordinar la GURI nr. 277 din 27 noiembrie 1990), în versiunea aplicabilă litigiilor principale, prevede, pe de o parte, că formalitățile de constituire a ipotecii, de înscriere a ipotecilor, de reînnoire și de adnotare la cartea funciară sunt suspendate unei taxe de constituire a ipotecii (*imposta ipotecaria*). Baza de impozitare a acestei taxe este formată din valoarea bunului imobil transferat sau adus ca aport, iar cota este stabilită la 1,6 %.
- 4 Pe de altă parte, taxa de înscriere în cartea funciară (*imposta catastale*) este de asemenea reglementată de Decretul legislativ nr. 347 din 31 octombrie 1990 și este aplicată transferului, și anume schimbarea numelui titularului dreptului de proprietate sau a unui alt drept real asupra unui bun imobil înscris în cartea funciară. Această taxă, a cărei cotă este de 0,4 %, este proporțională cu valoarea imobilului.

Decretul legislativ nr. 58/1998

- 5 Decreto legislativo n. 58 – Testo unico delle disposizioni in materia di intermediazione finanziaria, ai sensi degli articoli 8 e 21 della legge 6 febbraio 1996, n. 52 (Decretul legislativ nr. 58 – Textul unic al dispozițiilor privind intermedierea financiară, în sensul articolelor 8 și 21 din Legea nr. 52 din 6 februarie 1996) din 24 februarie 1998 (supliment ordinar la GURI nr. 71 din 26 martie 1998), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 58/1998”), menționa la articolul 1, intitulat „Definiții”:

„1. În prezentul decret legislativ se aplică următoarele definiții:

[...]

(k) «fond deschis» înseamnă un fond mutual de investiții ai cărui participanți au dreptul de a solicita, în orice moment, răscumpărarea unităților în conformitate cu normele de funcționare ale fondului;

(l) «fond închis» înseamnă un fond mutual de investiții în care dreptul la răscumpărarea unităților este acordat participanților numai la scadențe prestabilite [...]

[...]"

6 În temeiul articolului 36 din acest decret legislativ, intitulat „Fonduri mutuale de investiții”:

„1. Fondul mutual de investiții este administrat de societatea de administrare a portofoliilor care l-a înființat sau de o altă societate de administrare a portofoliilor. Aceasta din urmă administrează atât fondurile pe care le-a constituit ea însăși, cât și fondurile constituite de alte societăți.

[...]

3. Participarea la fondul mutual de investiții este reglementată de regulamentul fondului. Banca d’Italia [(Banca Italiei)] stabilește, în urma consultării [Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob) (Comisia Națională pentru Societăți și Bursă, Italia)], criteriile generale aplicabile elaborării regulamentului fondului, precum și conținutul minim al acestuia din urmă, în plus față de dispozițiile articolului 39.

[...]

6. Fiecare fond mutual de investiții sau fiecare compartiment al aceluiași fond constituie un patrimoniu independent, distinct din toate punctele juridice de patrimoniul societății de administrare a portofoliilor și de cel al fiecărui participant, precum și de orice alt patrimoniu administrat de această societate [...]"

7 Conform articolului 37 din decretul legislativ menționat:

„Ministrul economiei și finanțelor stabilește, printr-un regulament adoptat în urma unei consultări cu Banca Italiei și cu Consob, criteriile generale pe care trebuie să le îndeplinească fondurile mutuale de investiții cu privire la:

a) obiectul plasamentului;

b) categoriile de investitori cărora le este destinată oferta de unități de fond;

c) condițiile de participare la fondurile deschise și închise, în special frecvența de emitere și de răscumpărare a unităților de fond, pragul minim de subscriere, după caz, și procedurile care trebuie urmate;

d) durata minimă și maximă, după caz;

d-bis) condițiile și modalitățile aplicabile achizițiilor sau aporturilor de bunuri, atât la momentul constituirii fondului, cât și ulterior, pentru fondurile care investesc exclusiv sau în principal în bunuri imobile, în drepturi reale imobiliare și în părți în societăți imobiliare.

[...]

2-bis. Regulamentul menționat la alineatul 1 stabilește de asemenea materiile în privința cărora participanții la fondurile închise se întrunesc în adunare pentru a adopta decizii obligatorii pentru societatea de administrare de portofolii. Prin reuniune se decide de asemenea cu privire la înlocuirea societății de administrare a portofoliilor, cu privire la solicitarea de admitere la cotare, în cazul în care aceasta nu este prevăzută, precum și cu privire la modificări ale politicilor de administrare. [...]"

8 Potrivit articolului 39 din același decret legislativ, intitulat „Regulamentul fondului”:

„1. În cazul fiecărui fond mutual de investiții, un regulament îi definește caracteristicile, îi reglementează funcționarea, îi desemnează societatea promotoare, administratorul, în cazul în care acesta nu este societatea promotoare, precum și banca depozitară, stabilește împărțirea sarcinilor între aceștia din urmă și reglementează relațiile existente între ele și participanți.

2. Regulamentul prevede în special:

- a) denumirea și durata fondului;
- b) modalitățile de participare la fond, termenele și modalitățile de emitere și de retragere a certificatelor, precum și de subscriere și răscumpărare a unităților de fond, precum și modalitățile de lichidare a fondului;
- c) organele competente pentru alegerea investițiilor și criteriile de alocare a acestor investiții;
- d) tipul de bunuri, instrumente financiare și alte titluri de valoare în care pot fi investite activele fondului;

[...]”

Decretul-lege nr. 223/2006

9 Articolul 35, intitulat „Măsuri de combatere a evaziunii și a fraudei fiscale”, din decreto-legge del 4 luglio 2006, n. 223 – Disposizioni urgenti per il rilancio economico e sociale, per il contenimento e la razionalizzazione della spesa pubblica, nonché interventi in materia di entrate e di contrasto all’evasione fiscale (Decretul-lege nr. 223 privind măsuri urgente pentru relansarea economică și socială și pentru reducerea și raționalizarea cheltuielilor publice, precum și intervenții în materie de venituri și de combatere a evaziunii fiscale) din 4 iulie 2006 (GURI nr. 153 din 4 iulie 2006), în versiunea sa aplicabilă litigiilor principale (denumit în continuare „Decretul-lege nr. 223/2006”), transformat în lege după modificările introduse prin legge del 4 agosto 2006, n. 248 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 4 luglio 2006, n. 223, recante disposizioni urgenti per il rilancio economico e sociale, per il contenimento e la razionalizzazione della spesa pubblica, nonché interventi in materia di entrate e di contrasto all’evasione fiscale (Legea nr. 248 de transformare în lege, cu modificări, a Decretului-lege nr. 223 privind măsuri

urgente pentru relansarea economică și socială și pentru reducerea și raționalizarea cheltuielilor publice, precum și intervenții în materie de venituri și de combatere a evaziunii fiscale) din 4 august 2006 (supliment ordinar la GURI nr. 186 din 11 august 2006), prevede la alineatul 10-ter:

„Pentru modificările privind titularii de drepturi reale înscrise în cartea funciară și pentru transcrierile referitoare la cesiuni de bunuri de capital imobile, prevăzute la articolul 10 primul paragraf punctul 8-ter din decreto del presidente della Repubblica 26 ottobre 1972, n. 633 [Istituzione e disciplina dell'imposta sul valore aggiunto (Decretul nr. 633 al președintelui Republicii privind instituirea și reglementarea taxei pe valoarea adăugată)] din 26 octombrie 1972 [(supliment ordinar la GURI nr. 292 din 11 noiembrie 1972)], chiar dacă sunt supuse taxei pe valoarea adăugată, în care au calitatea de parte fonduri imobiliare închise reglementate la articolul 37 din Textul unic al dispozițiilor privind intermedierea financiară, prevăzut de [Decretul legislativ nr. 58/1998], cu modificările ulterioare, și la articolul 14-bis din legge 25 gennaio 1994, n. 86 – [Istituzione e disciplina dei fondi comuni di investimento immobiliare chiusi (Legea nr. 86 privind crearea și reglementarea fondurilor de investiții imobiliare închise)] din 25 ianuarie 1994 [(supliment ordinar la GURI nr. 29 din 5 februarie 1994)], sau întreprinderi de leasing financiar ori bănci și intermediari financiari [...], în ceea ce privește achiziționarea și răscumpărarea bunurilor acordate sau care urmează să fie acordate în leasing financiar, cotele taxei de constituire a ipotecii și ale taxei de înscriere în cartea funciară, astfel cum au fost modificate prin alineatul 10-bis al prezentului articol, se reduc cu 50 %. Dispoziția prevăzută în teza precedentă produce efecte de la 1 octombrie 2006.”

Ordinul ministrului nr. 228/1999

- 10 Decreto ministeriale del 24 maggio 1999, n. 228 – Regolamento recante norme per la determinazione dei criteri generali cui devono essere uniformati i fondi comuni di investimento (Ordinul ministrului nr. 228 privind regulamentul de stabilire a criteriilor generale pe care trebuie să le îndeplinească fondurile mutuale de investiții) din 24 mai 1999 (GURI nr. 164 din 15 iulie 1999), în versiunea sa aplicabilă litigiilor principale (denumit în continuare „Ordinul ministrului nr. 228/1999”), prevede la articolul 1 alineatul 1 litera d)-bis:

„Fondurile imobiliare [sunt] fonduri care investesc exclusiv sau în principal în bunuri imobile, drepturi reale imobiliare și participații în societăți imobiliare.”

- 11 Potrivit articolului 12-bis alineatul 1 din Ordinul ministrului nr. 228/1999:

„Fondurile imobiliare sunt create sub formă închisă.”

Litigiile principale și întrebarea preliminară

- 12 UBS Real Estate, o societate de administrare de portofolii a fondurilor mutuale de investiții cu sediul social în Germania și care dispune de o sucursală în Italia, asigură administrarea, printre altele, a două fonduri de investiții imobiliare de tip deschis, constituite în temeiul dreptului german, și anume UBS (D) 3 Sector Real Estate Europe [fostă UBS (D) 3 Kontinente Immobilien] și UBS (D) Euroinvest Immobilien Real Estate Investment Fund (denumite în continuare, împreună, „fondurile UBS”).

- 13 La 4 octombrie 2006, această societate de administrare a dobândit, în contul fondurilor UBS, două complexe imobiliare de uz profesional, situate la San Donato Milanese (Italia), la înregistrarea cărora a trebuit să achite, la administrația fiscală, taxe de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară, a căror valoare totală se ridica, pentru fiecare dintre aceste complexe imobiliare, la 802 400 de euro și, respectiv, la 820 900 de euro.
- 14 Ulterior, societatea de administrare menționată a aflat că Decretul-lege nr. 223/2006 intrase în vigoare anterior achizițiilor astfel efectuate, și anume la 1 octombrie 2006, și că acest decret-lege prevedea, la articolul 35 alineatul 10-ter, o reducere la jumătate a taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară pentru achiziționarea de bunuri imobile, efectuate de sau în contul unor fonduri imobiliare de tip închis, reglementate la articolul 37 din Decretul legislativ nr. 58/1998.
- 15 Apreciind că fondurile de investiții de tip deschis aveau de asemenea dreptul de a beneficia de această reducere, aceași societate de administrare a solicitat administrației fiscale rambursarea a jumătate din sumele achitate cu titlu de taxe, în ceea ce privește cele două complexe imobiliare pe care le achiziționase în contul fondurilor UBS.
- 16 În lipsa unui răspuns al administrației fiscale, UBS Real Estate a sesizat Commissione tributaria provinciale di Milano (Comisia Fiscală Provincială din Milano, Italia) cu acțiuni împotriva acestor două decizii implicite de respingere. Prin hotărârile din 21 decembrie 2009 (nr. 282/05/09 și nr. 283/05/09), această instanță a respins acțiunile, considerând că, prin Decretul-lege nr. 223/2006, legiuitorul italian a intenționat să limiteze beneficiul reducerii taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară doar la categoria fondurilor de investiții de tip închis.
- 17 UBS Real Estate a declarat apel împotriva acestor două hotărâri la Commissione tributaria regionale per la Lombardia (Comisia Fiscală Regională pentru Lombardia, Italia). Prin hotărârile din 3 aprilie 2012, această instanță a respins apelurile menționate, susținând în esență că, din cauza diferențelor considerabile existente între fondurile de investiții de tip închis, recunoscute și operând în Italia, și cele de tip deschis, recunoscute și operând în Germania, nu era necesar să se constate încălcarea dreptului Uniunii în special în temeiul unei diferențe de tratament, dat fiind că situații diferite puteau fi supuse unor regimuri fiscale diferite.
- 18 Apreciind că instanța de apel a considerat în mod eronat că articolul 35 alineatul 10-ter din Decretul-lege nr. 223/2006 era conform cu dispozițiile articolelor 12, 43 și 56 CE (devenite, după modificare, articolele 18, 49 și 63 TFUE), UBS Real Estate a formulat recurs la Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia), instanța de trimitere. În susținerea recursurilor formulate, aceasta arată în special că, întrucât s-a considerat în apel că cele două tipuri de fonduri de investiții menționate la punctul precedent corespundeau unor situații diferite care puteau fi tratate diferit, deși asemenea diferențe nu prezentau relevanță în raport cu *ratio legis* a articolului 35 alineatul 10-ter din Decretul-lege nr. 223/2006, dispozițiile tratatelor referitoare la libera circulație a capitalurilor și la libertatea de stabilire fuseseră încălcate.
- 19 Instanța de trimitere subliniază, mai întâi, că regimul fiscal italian al fondurilor mutuale de investiții imobiliare de tip închis făcuse obiectul a numeroase intervenții ale legiuitorului național în cursul ultimilor ani. Aceste intervenții ar fi fost inspirate de două scopuri diferite, și anume acela de a favoriza dezvoltarea unui instrument specific de administrare de portofoliu și acela de a limita utilizarea acestuia în scopul eludării legislației fiscale.

- 20 Instanța de trimitere aduce în continuare clarificări cu privire la caracteristicile specifice ale celor două tipuri de fonduri de investiții vizate. În această privință, ea explică, pe de o parte, că reglementarea italiană privind fondurile mutuale de investiții prevede, pentru fondurile de investiții de tip închis, rambursarea, de către societatea de administrare de portofolii care le-a instituit, numai a unităților subscrise în cursul unor perioade specifice. Aceste fonduri ar fi, prin urmare, caracterizate de un număr de unități prestabilit, care nu variază în timp. Întrucât patrimoniul, de natură fixă, al fondurilor respective, le este atribuit în momentul constituirii lor, nu ar fi posibil să se subscrie la aceste instrumente de investiție colectivă decât într-o anumită perioadă prestabilită, iar restituirea capitalului investit astfel nu poate fi solicitată decât la data scadenței aceluiași fonduri sau după trecerea unui anumit număr de ani de la instituirea lor. În afara acestor perioade, unitățile unui fond de investiții de tip închis nu ar putea fi cumpărate și vândute decât la bursă. Întrucât durata unui astfel de fond oscilează între 10 ani și 30 de ani, patrimoniul acestuia ar fi împărțit la încetarea sa între diferiți participanți sau, în cazul în care ar fi vândut, eventualul profit ar fi distribuit acestora din urmă.
- 21 Pe de altă parte, din reglementarea italiană aplicabilă ar reieși că fondurile de investiții de tip deschis se caracterizează prin natura variabilă a patrimoniului lor, care poate crește sau poate scădea zilnic, în funcție de noile subscrieri sau cereri de rambursare a unităților. Astfel, ar fi posibil să se subscrie la acestea în orice moment și să se obțină rambursarea, în tot sau în parte, a capitalului adus ca aport. În această privință, instanța de trimitere precizează că, deși investitorul unui fond de tip închis care intenționează să se debaraseze de investiția sa nu are altă opțiune decât să cesioneze părțile sale unui terț, deținătorul părților la un fond de tip deschis dispune, în schimb, de posibilitatea de a solicita acestui din urmă fond restituirea sumei corespunzătoare unităților sale.
- 22 În sfârșit, instanța de trimitere arată că eventuala declanșare a unei crize a pieței, care ar putea interveni ca urmare a unei scăderi a prețurilor pentru sectorul imobiliar, ar fi susceptibilă să stimuleze numeroși participanți la fondurile de investiții de tip deschis să solicite rambursarea anticipată a unităților lor de fond, ceea ce ar avea drept consecință provocarea absorbției „rezervelor de lichidități” ale unor astfel de fonduri. Aceștia din urmă ar fi astfel obligați să vândă o parte din bunurile imobile achiziționate sub valoarea lor normală, pentru a putea răspunde acestor cereri de rambursare. Din această perspectivă, obiectivul legiuitorului italian care stă la baza limitării reducerii taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară numai la fondurile de investiții de tip închis ar fi putut consta în promovarea și în favorizarea constituirii unor fonduri de investiții care nu se nasc din „intenții foarte speculative și aleatorii”. O asemenea abordare nu ar fi însă scutită de critici, întrucât ar crea, de fapt, un obstacol în calea investițiilor provenind din alte state membre, din moment ce fondurile de investiții de tip deschis, originare din aceste state, ar fi descurajate să achiziționeze bunuri imobile de uz profesional în Italia.
- 23 În aceste condiții, Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație) a hotărât să suspende judecarea cauzelor și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară, care este formulată în termeni identici în cauzele C-478/19 și C-479/19:

„Dreptul [Uniunii] – în special dispozițiile [tratatelor] referitoare la libertatea de stabilire și la libera circulație a capitalurilor, astfel cum au fost interpretate de Curte – se opune aplicării unor dispoziții de drept național precum cele ale articolului 35 alineatul 10-ter din [Decretul-lege nr. 223/2006] (în măsura în care limitează la fondurile închise de investiții imobiliare reducerea taxei de constituire a ipotecii și a taxei de înscriere în cartea funciară)?”

- 24 Prin Decizia președintelui Curții din 22 iulie 2019, cauzele C-478/19 și C-479/19 au fost conexe pentru buna desfășurare a fazei scrise și orale a procedurii, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 25 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 43 CE și 56 CE (devenite, după modificare, articolele 49 și 63 TFUE) trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiile principale, care limitează beneficiul reducerii taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară numai la fondurile imobiliare de tip închis, cu excluderea celor de tip deschis.

Cu privire la libertatea de circulație aplicabilă

- 26 Cu titlu introductiv, în ceea ce privește aplicabilitatea dispozițiilor Tratatului FUE și argumentația guvernului italian potrivit căreia, în esență, răspunsul la întrebarea preliminară adresată în fiecare dintre cauzele conexe ar trebui să se întemeieze pe dispozițiile relevante ale Directivei 2011/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2011 privind administratorii fondurilor de investiții alternative și de modificare a Directivelor 2003/41/CE și 2009/65/CE, precum și a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009 și (UE) nr. 1095/2010 (JO 2011, L 174, p. 1), este suficient să se constate că această directivă nu era aplicabilă la data faptelor din litigiile principale.
- 27 Acestea fiind precizate, întrucât această întrebare preliminară se referă deopotrivă la dispozițiile Tratatului FUE referitoare la libertatea de stabilire și la cele referitoare la libera circulație a capitalurilor, trebuie să se determine libertatea aplicabilă în litigiile principale (Hotărârea din 6 martie 2018, SEGRO și Horváth, C-52/16 și C-113/16, EU:C:2018:157, punctul 52, precum și jurisprudența citată).
- 28 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență consacrată că, pentru a determina dacă o reglementare națională ține de una sau de alta dintre libertățile fundamentale garantate de Tratatul FUE, trebuie luat în considerare obiectul reglementării în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iunie 2018, Fidelity Funds și alții, C-480/16, EU:C:2018:480, punctul 33, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 3 martie 2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, punctul 51, precum și jurisprudența citată).
- 29 Trebuie amintit de asemenea că, potrivit unei jurisprudențe constante, măsurile naționale care reglementează operațiunile prin care nerezidenții efectuează investiții imobiliare pe teritoriul unui stat membru pot intra atât sub incidența articolului 43 CE (devenit, după modificare, articolul 49 TFUE), referitor la libertatea de stabilire, cât și sub incidența articolului 56 CE (devenit, după modificare, articolul 63 TFUE), referitor la libera circulație a capitalurilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, Konle, C-302/97, EU:C:1999:271, punctul 22).
- 30 Or, dreptul de a dobândi, de a exploata și de a înstrăina bunuri imobiliare pe teritoriul unui alt stat membru, care reprezintă elementul complementar necesar libertății de stabilire, generează, atunci când este exercitat, circulația capitalurilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 ianuarie 2007, Festersen, C-370/05, EU:C:2007:59, punctul 22 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 11 octombrie 2007, ELISA, C-451/05, EU:C:2007:594, punctul 58 și jurisprudența citată).

- 31 Într-adevăr, mișcările de capital cuprind operațiunile prin care nerezidenții efectuează investiții imobiliare pe teritoriul unui stat membru, astfel cum rezultă din nomenclatorul mișcărilor de capital ce figurează în anexa I la Directiva 88/361/CEE a Consiliului din 24 iunie 1988 pentru punerea în aplicare a articolului 67 din tratat (JO 1988, L 178, p. 5, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 10), acest nomenclator păstrând aceeași valoare indicativă în scopul definirii noțiunii de mișcări de capital (Hotărârea din 6 martie 2018, SEGRO și Horváth, C-52/16 și C-113/16, EU:C:2018:157, punctul 56, precum și jurisprudența citată).
- 32 În speță, reglementarea națională în discuție în litigiul principal privește reducerea taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară referitoare la cesiunile de bunuri imobile pentru uz profesional la care sunt părți în special fonduri imobiliare de tip închis.
- 33 Deși această reglementare poate intra *a priori* sub incidența atât a articolului 43 CE, cât și a articolului 56 CE (devenite, după modificare, articolele 49 și 63 TFUE), nu este mai puțin adevărat că, în contextul ce caracterizează cauzele principale, eventualele restricții privind libertatea de stabilire rezultate din reglementarea respectivă ar constitui o consecință inevitabilă a restricției privind libera circulație a capitalurilor și nu justifică, prin urmare, o analiză autonomă a reglementării menționate în raport cu articolul 43 CE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 martie 2018, SEGRO și Horváth, C-52/16 și C-113/16, EU:C:2018:157, punctul 55, precum și jurisprudența citată).
- 34 În plus, astfel cum a arătat domnul avocat general în esență la punctul 44 din concluzii, din dosarul de care dispune Curtea reiese că achiziționarea celor două complexe imobiliare în cauză a fost efectuată de UBS Real Estate, în contul fondurilor UBS, numai ca investiție pasivă, cu unicul scop de a realiza un plasament financiar, iar nu pentru a stabili acolo o activitate economică.
- 35 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se examineze măsura națională în discuție în litigiul principal exclusiv în raport cu dispozițiile dreptului primar referitoare la libera circulație a capitalurilor, și anume articolul 56 CE (devenit, după modificare, articolul 63 TFUE).

Cu privire la existența unei restricții privind libera circulație a capitalurilor

- 36 Trebuie să se sublinieze că, potrivit unei jurisprudențe constante, măsurile interzise prin articolul 56 alineatul (1) CE [devenit, după modificare, articolul 63 alineatul (1) TFUE], ca restricții privind circulația capitalurilor, le includ pe cele care sunt de natură să descurajeze nerezidenții să facă investiții într-un stat membru sau să descurajeze rezidenții acestui stat membru să facă investiții în alte state (a se vedea în special Hotărârea din 2 iunie 2016, Pensioenfonds Metaal en Techniek, C-252/14, EU:C:2016:402, punctul 27 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, punctul 49 și jurisprudența citată).
- 37 În speță, întrucât întrebarea adresată în cadrul litigiilor principale este aceea dacă diferențele existente între fondurile de investiții de tip închis și cele de tip deschis sunt susceptibile să permită ca aceste două tipuri de fonduri să fie tratate diferit din punct de vedere fiscal, trebuie să se examineze dacă criteriul referitor la tipul „deschis” sau „închis” al fondului imobiliar poate constitui o restricție, interzisă, în principiu, de articolul 56 alineatul (1) CE [devenit, după modificare, articolul 63 alineatul (1) TFUE].

- 38 În această privință, trebuie arătat că criteriul referitor la forma fondului imobiliar nu constituie în sine o diferență de tratament între fondurile imobiliare rezidente și cele nerezidente.
- 39 Cu toate acestea, o reglementare națională care este aplicabilă în mod nediferențiat operatorilor rezidenți și operatorilor nerezidenți poate constitui o restricție privind libera circulație a capitalurilor. Astfel, rezultă din jurisprudența Curții că și o diferențiere care se întemeiază pe criterii obiective poate, de fapt, să defavorizeze situațiile transfrontaliere (Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, punctul 55 și jurisprudența citată).
- 40 Aceasta este situația în cazul în care o reglementare națională care este aplicabilă în mod nediferențiat în cazul operatorilor rezidenți și nerezidenți rezervă beneficiul unui avantaj fiscal situațiilor în care un operator îndeplinește condițiile sau obligațiile care sunt, prin natura lor sau *de facto*, proprii pieței naționale, astfel încât numai operatorii prezenți pe piața națională le pot îndeplini, iar operatorii nerezidenți care prezintă caracteristici comparabile nu le îndeplinesc în general (Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, punctul 56 și jurisprudența citată).
- 41 În această privință, reiese din dosarul de care dispune Curtea că, în conformitate cu articolul 12-bis din Ordinul ministrului nr. 228/1999, fondurile imobiliare nu pot fi create, în Italia, decât în calitate de fond de investiții de tip închis.
- 42 Or, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 75 și 76 din concluzii, întrucât numai fondurile imobiliare care intră sub incidența dreptului altor state membre decât Republica Italiană pot fi constituite sub forma fondurilor de investiții de tip deschis și, în consecință, li se poate refuza beneficiul avantajului fiscal conferit prin articolul 35 alineatul 10-ter din Decretul-lege nr. 223/2006, aplicarea criteriului de distincție întemeiat pe natura „deschisă” sau „închisă” a fondurilor de investiții conduce la defavorizarea fondurilor imobiliare care intră sub incidența dreptului altor state membre decât Republica Italiană, creând astfel o diferență de tratament în detrimentul lor.
- 43 Prin urmare, este necesar să se considere că, astfel cum arată instanța de trimitere, această diferență de tratament este de natură să descurajeze fondurile de investiții de tip deschis care intră sub incidența dreptului altor state membre decât Republica Italiană să achiziționeze bunuri imobile de uz profesional pe teritoriul acestui din urmă stat și constituie, prin urmare, o restricție privind libera circulație a capitalurilor interzisă, în principiu, de articolul 56 CE (devenit, după modificare, articolul 63 TFUE).
- 44 În aceste condiții, în temeiul articolului 58 alineatul (1) litera (a) CE [devenit, după modificare, articolul 65 alineatul (1) litera (a) TFUE], articolul 56 CE (devenit, după modificare, articolul 63 TFUE) nu aduce atingere dreptului statelor membre de a aplica dispozițiile incidente ale legislațiilor fiscale care stabilesc o distincție între contribuabilii care nu se găsesc în aceeași situație în ceea ce privește reședința lor sau locul unde capitalurile lor au fost investite.
- 45 Această dispoziție, în măsura în care reprezintă o derogare de la principiul fundamental al liberei circulații a capitalurilor, trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte. Prin urmare, ea nu poate fi interpretată în sensul că orice legislație fiscală care prevede o distincție între contribuabili în funcție de locul în care aceștia au reședința sau în funcție de statul în care își investesc capitalurile este compatibilă în mod automat cu tratatele. Astfel, derogarea prevăzută la articolul 58 alineatul (1) litera (a) CE [devenit, după modificare, articolul 65 alineatul (1) litera (a)

TFUE] este ea însăși limitată de articolul 58 alineatul (3) CE [devenit, după modificare, articolul 65 alineatul (3) TFUE], care prevede că dispozițiile naționale menționate la alineatul (1) al acestui articol 58 (devenit, după modificare, articolul 65 TFUE) „nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restrângere disimulată a liberei circulații a capitalurilor și plăților, astfel cum este aceasta definită la articolul [56 CE (devenit, după modificare, articolul 63 TFUE)]” [a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 aprilie 2021, Veronsaajien oikeudenvaltontayksikkö (Venituri plătite de OPCVM), C-480/19, EU:C:2021:334, punctul 29 și jurisprudența citată].

- 46 Curtea a decis de asemenea că trebuie, prin urmare, să se distingă între diferențele de tratament permise în temeiul articolului 58 alineatul (1) litera (a) CE [devenit, după modificare, articolul 65 alineatul (1) litera (a) TFUE] și discriminările interzise de articolul 58 alineatul (3) CE [devenit, după modificare, articolul 65 alineatul (3) TFUE]. Or, pentru ca o legislație fiscală națională să poată fi considerată compatibilă cu dispozițiile tratatelor referitoare la libera circulație a capitalurilor, este necesar ca diferența de tratament care rezultă din această legislație să privească situații care nu sunt comparabile în mod obiectiv sau să fie justificată de un motiv imperativ de interes general [a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 aprilie 2021, Veronsaajien oikeudenvaltontayksikkö (Venituri plătite de OPCVM), C-480/19, EU:C:2021:334, punctul 30 și jurisprudența citată].

Cu privire la existența unor situații comparabile în mod obiectiv

- 47 Decurge din jurisprudența Curții că analizarea caracterului comparabil al unei situații transfrontaliere cu o situație internă a statului membru trebuie să fie realizată ținând cont de obiectivul urmărit de dispozițiile naționale în cauză (a se vedea printre altele Hotărârea din 30 aprilie 2020, Société Générale, C-565/18, EU:C:2020:318, punctul 26 și jurisprudența citată), precum și de obiectul și de conținutul acestora din urmă (a se vedea în special Hotărârea din 2 iunie 2016, Pensioenfonds Metaal en Techniek, C-252/14, EU:C:2016:402, punctul 48 și jurisprudența citată).
- 48 Pe de altă parte, numai criteriile de distincție pertinente stabilite de reglementarea în cauză trebuie să fie luate în considerare în scopul de a aprecia dacă diferența de tratament care rezultă dintr-o astfel de reglementare reflectă o diferență obiectivă a situațiilor (a se vedea în special Hotărârea din 2 iunie 2016, Pensioenfonds Metaal en Techniek, C-252/14, EU:C:2016:402, punctul 49 și jurisprudența citată).
- 49 În această privință, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 78 din concluzii, este necesar să se arate, în primul rând, că, pentru a examina dacă există o diferență obiectivă între situația fondurilor imobiliare de tip deschis și cea a fondurilor de tip închis, principala dificultate ține de faptul că instanța de trimitere nu prezintă în mod clar motivul pentru care avantajul fiscal în discuție în litigiile principale a fost prevăzut în dreptul italian.
- 50 Astfel, în ceea ce privește obiectivul avantajului fiscal conferit de reglementarea națională, instanța de trimitere nu a utilizat decât termeni generali pentru a arăta că, în ultimii ani, regimul fiscal al fondurilor închise de investiții imobiliare a făcut obiectul a numeroase intervenții legislative inspirate de două scopuri contrare, și anume, acela de a încuraja dezvoltarea unui anumit instrument de administrare a portofoliului și acela de a limita utilizarea acestuia în scopul eludării legislației. Instanța menționată a arătat că eventuala declanșare a unei crize a pieței, care ar putea interveni ca urmare a unei scăderi a prețurilor în sectorul imobiliar, ar fi susceptibilă să stimuleze numeroși participanți la fondurile de investiții de tip deschis să solicite rambursarea anticipată a unităților lor de fond, ceea ce ar avea drept consecință provocarea absorbției „rezervelor de

lichidități” ale unor astfel de fonduri. Acestea din urmă ar fi astfel obligate să vândă o parte din bunurile imobile achiziționate sub valoarea lor normală, pentru a putea răspunde acestor cereri de rambursare. În aceste condiții, instanța de trimitere arată că obiectivul legiuitorului italian care stă la baza avantajului fiscal conferit la articolul 35 alineatul 10-ter din Decretul-lege nr. 223/2006 fondurilor imobiliare de tip închis ar putea consta în promovarea și în favorizarea constituirii unor fonduri de investiții care nu provin din intenții foarte speculative și aleatorii.

- 51 În al doilea rând, este necesar să se arate că pozițiile exprimate de diferitele părți care au prezentat observații scrise diferă considerabil cu privire la obiectivul avantajului fiscal conferit la articolul 35 alineatul 10-ter din Decretul-lege nr. 223/2006, care constă într-o reducere de 50 % a cotei taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară pentru achizițiile de bunuri imobile efectuate de sau în contul fondurilor de tip închis reglementate la articolul 37 din Decretul legislativ nr. 58/1998.
- 52 Mai întâi, UBS Real Estate contestă presupunerea pe care se întemeiază instanța de trimitere și arată că *ratio legis* a unei dispoziții precum cea în discuție în litigiile principale, care reduce cu jumătate quantumul care trebuie plătit cu titlu de taxe de publicitate funciară, constă în necesitatea de a evita ca operatorii care realizează frecvent operațiuni de cumpărare și de vânzare imobiliare cu titlu profesional să fie penalizați de această activitate, plătind de două ori aceleași taxe, și anume atât la momentul achiziționării unui imobil, cât și la momentul vânzării acestuia, ceea ce ar fi confirmat în special de un studiu al Consiglio nazionale del Notariato (Consiliul Național al Notariatului, Italia) și de o circulară a Associazione fra le società italiane per azioni (Assonime) (Asociația societăților pe acțiuni italiene).
- 53 În continuare, guvernul italian apreciază că diferențele de ordin funcțional și structural care ar exista între fondurile imobiliare de tip închis și cele de tip deschis, indiferent dacă este vorba despre procedurile de subscriere și despre modalitățile de răscumpărare a participațiilor sau caracteristicile fiecăruia dintre aceste tipuri de fonduri, atestă că fondurile imobiliare de tip deschis nu se află într-o situație comparabilă în mod obiectiv cu cea a fondurilor de tip închis. În plus, această concluzie ar fi confirmată de geneza dispoziției naționale, din care ar reieși că legiuitorul italian a intenționat să rezerve acest avantaj fiscal numai investițiilor cu caracter efectiv imobiliar, cu excluderea celor cu caracter mobilier, chiar și atunci când acestea din urmă sunt valorificate prin dobândirea temporară de bunuri imobile, iar această reglementare ar urmări în esență să favorizeze stabilirea în Italia a fondurilor de tip închis care efectuează investiții de tip imobiliar.
- 54 În sfârșit, Comisia Europeană arată că dreptul italian impune o singură reglementare materială aplicabilă tuturor fondurilor mutuale de investiții, dar conferă un tratament fiscal favorabil achiziționării de bunuri imobile pentru uz profesional de fonduri imobiliare de tip închis sub formă de reducere a impozitelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară. Or, întrucât obiectivul principal al fondurilor de tip închis, precum și al fondurilor de tip deschis este acela de a da subscriitorului posibilitatea de a realiza un plasament financiar, ar exista o comparabilitate perfectă între fondurile imobiliare de tip închis și cele de tip deschis. În plus, inclusiv luând în considerare obiectivul fondului care constă în achiziționarea de bunuri imobile pentru a le revinde ulterior, fondurile imobiliare de tip închis și fondurile imobiliare de tip deschis ar fi de asemenea comparabile.

- 55 În acest context, va reveni instanței de trimitere, singura competentă să interpreteze dreptul național, sarcina de a determina obiectivul principal urmărit de această dispoziție, ținând seama de toate elementele legislației fiscale în discuție în litigiile principale și de ansamblul regimului fiscal național în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, punctul 79).
- 56 În această privință, în cazul în care instanța de trimitere ajunge la concluzia că obiectivul articolului 35 alineatul 10-ter din Decretul-lege nr. 223/2006 urmărește să evite ca un fond să fie penalizat printr-o dublă impunere la achiziționarea bunurilor imobile și revânzarea lor ulterioară, trebuie să se considere că, având în vedere acest obiectiv și astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 81 din concluzii, fondurile de tip deschis și cele de tip închis s-ar afla în situații comparabile în mod obiectiv.
- 57 Instanța de trimitere ar putea, în schimb, să concluzioneze că obiectivele urmărite de reglementarea națională în discuție în litigiul principal urmăresc să promoveze și să favorizeze constituirea fondurilor de tip închis, care nu provin din intenții foarte speculative și aleatorii și care să limiteze riscurile sistemice pe piața imobiliară, și că asemenea considerații constituie, astfel, temeiul în care fondurile de tip deschis sunt excluse de la avantajul fiscal conferit la articolul 35 alineatul 10-ter din Decretul-lege nr. 223/2006. Or, trebuie să se arate că considerații de această natură nu privesc în mod specific motivele care diferențiază fondurile de tip deschis de fondurile de tip închis din punctul de vedere al avantajului fiscal în discuție.
- 58 Trebuie adăugat, în ceea ce privește obiectul și conținutul acestei reglementări, că acestea constau în prevederea unei reduceri de 50 % a cotei taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară pentru achizițiile de bunuri imobile efectuate de sau în contul unor fonduri de tip închis reglementate de articolul 37 din Decretul legislativ nr. 58/1998 și că, în privința unui astfel de avantaj fiscal, un fond de tip închis și un fond de tip deschis, în măsura în care fiecare efectuează activitatea care constă în achiziționarea și în revânzarea ulterioară a unor bunuri imobile supusă unei duble impunerii, par a se găsi într-o situație comparabilă.
- 59 În aceste condiții, trebuie să se examineze dacă diferența de tratament instituită de acest articol 37 poate fi justificată de motive imperative de interes general.

Cu privire la existența unui motiv imperativ de interes general

- 60 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o restricție privind libera circulație a capitalurilor poate fi admisă dacă se justifică prin motive imperative de interes general, dacă este de natură să asigure realizarea obiectivului pe care îl urmărește și nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv [a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 aprilie 2021, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Venituri plătite de OPCVM), C-480/19, EU:C:2021:334, punctul 56 și jurisprudența citată].
- 61 În speță, este necesar să se constate că, deși instanța de trimitere nu a invocat asemenea motive în cererile de decizie preliminară, ea a explicat, astfel cum s-a arătat la punctul 50 din prezenta hotărâre, scopurile care au inspirat intervențiile legiuitorului în domeniul tratamentului fiscal al fondurilor imobiliare de tip închis, și anume cel de a favoriza dezvoltarea unui anumit instrument de gestionare de portofoliu, cel de a limita utilizarea acestora în scopuri de eludare a legislației, precum și cel de a promova și de a favoriza constituirea de fonduri de tip închis care nu provin din intenții foarte speculative și aleatorii, aceste diferite intervenții legislative fiind ghidate de considerații referitoare la necesitatea de a limita riscurile sistemice pe piața imobiliară.

În plus, diferite motive de justificare au fost evocate, în fața Curții, de Comisie și de guvernul italian, și anume combaterea fraudei și a evaziunii fiscale, precum și, respectiv, păstrarea coerenței regimului fiscal în discuție în litigiul principal.

- 62 În ceea ce privește, mai întâi, combaterea fraudei și a evaziunii fiscale, trebuie amintit că Curtea a statuat că o măsură națională care restrânge libera circulație a capitalurilor poate fi justificată prin necesitatea de a preveni fraudă și evaziunea fiscală atunci când vizează în mod specific aranjamentele pur artificiale, lipsite de realitate economică, create cu scopul de a eluda impozitul datorat în mod normal pe profitul generat de activități realizate pe teritoriul național al statului membru în cauză [Hotărârea din 26 februarie 2019, X (Societăți intermediare stabilite în țări terțe), C-135/17, EU:C:2019:136, punctul 73 și jurisprudența citată]. Prin urmare, o prezumție generală de evaziune sau de fraudă fiscală nu poate fi suficientă pentru a justifica o măsură fiscală care aduce atingere obiectivelor tratatelor (Hotărârea din 11 octombrie 2007, ELISA, C-451/05, EU:C:2007:594, punctul 91 și jurisprudența citată).
- 63 Or, este suficient să se arate în această privință că, în măsura în care reglementarea națională exclude de la beneficiul avantajului fiscal toate fondurile imobiliare de tip deschis, aceasta nu îndeplinește în mod vădit cerințele enunțate la punctul precedent și, prin urmare, nu poate fi justificată de necesitatea de a preveni fraudă și evaziunea fiscală.
- 64 În continuare, guvernul italian susține că diferența de tratament instituită prin articolul 35 alineatul 10-ter din Decretul-lege nr. 223/2006 este justificată de necesitatea de a menține echilibrul și coerența sistemului național, dat fiind că dreptul italian nu recunoaște decât fondurile de investiții de tip închis ca singura categorie de fonduri care poate efectua achiziții imobiliare.
- 65 În această privință, trebuie amintit că este adevărat că Curtea a statuat că necesitatea menținerii coerenței regimului fiscal poate justifica o reglementare de natură să restrângă libertățile fundamentale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 mai 2012, Santander Asset Management SGIIC și alții, C-338/11-C-347/11, EU:C:2012:286, punctul 50, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 13 martie 2014, Bouanich, C-375/12, EU:C:2014:138, punctul 69, precum și jurisprudența citată).
- 66 Cu toate acestea, pentru ca un argument întemeiat pe o asemenea justificare să poată fi admis, trebuie, potrivit unei jurisprudențe constante, să se stabilească existența unei legături directe între avantajul fiscal respectiv și compensarea acestui avantaj cu o prelevare fiscală determinată, caracterul direct al acestei legături trebuind să fie apreciat în funcție de obiectivul reglementării în cauză (Hotărârea din 10 mai 2012, Santander Asset Management SGIIC și alții, C-338/11-C-347/11, EU:C:2012:286, punctul 51, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 13 martie 2014, Bouanich, C-375/12, EU:C:2014:138, punctul 69, precum și jurisprudența citată).
- 67 Or, în speță, Republica Italiană nu a demonstrat că avantajul fiscal acordat fondurilor italiene de tip închis era compensat printr-o prelevare fiscală determinată, justificând astfel excluderea fondurilor imobiliare care intră sub incidența dreptului altor state membre decât Republica Italiană de la beneficiul acestui avantaj.
- 68 În sfârșit, în ceea ce privește necesitatea de a favoriza dezvoltarea unui instrument specific de gestionare de portofoliu, constituirea fondurilor de tip închis, care nu provin din intenții foarte speculative și aleatorii, precum și necesitatea de a limita riscurile sistemice pe piața imobiliară,

trebuie să se arate, în primul rând, în ceea ce privește necesitatea de a favoriza dezvoltarea unui anumit instrument, că acest obiectiv pare atins de reglementarea națională care autorizează numai crearea fondurilor de tip închis.

- 69 Cu toate acestea, un tratament fiscal defavorabil al fondurilor de alt tip, create potrivit dreptului unui alt stat membru, conduce în esență la privilegierea sistematică a fondurilor naționale.
- 70 În sfârșit, conform unei jurisprudențe constante, un obiectiv de natură pur economică nu poate să justifice o restricție privind o libertate fundamentală garantată de tratate (Hotărârea din 25 februarie 2021, Novo Banco, C-712/19, EU:C:2021:137, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 71 În al doilea rând, astfel cum a procedat avocatul general la punctele 88 și 89 din concluzii, trebuie arătat că natura deschisă sau închisă a unui fond nu pare să fie legată de nivelul de speculație a investițiilor efectuate de acest fond sau de natura mai mult sau mai puțin sigură a intențiilor avute în această privință și că caracteristica de fond de tip închis nu obligă un astfel de fond să dețină proprietatea pe care a dobândit-o pentru o durată mai lungă decât dacă ar fi vorba despre un fond de tip deschis.
- 72 Prin urmare, chiar presupunând că necesitatea de a preveni speculația imobiliară poate fi considerată un motiv imperativ de interes general susceptibil să justifice o restricție privind libera circulație a capitalurilor, aceasta nu poate fi invocată în cauzele principale, în măsura în care aplicarea unui avantaj fiscal numai fondurilor de tip închis, cu excluderea fondurilor de tip deschis, nu pare adecvată pentru atingerea obiectivului urmărit.
- 73 În al treilea rând, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 90 și 91 din concluzii, obiectivul privind limitarea riscurilor sistemice pe piața imobiliară ar putea constitui un motiv imperativ de interes general. Cu toate acestea, pentru ca o restricție privind libera circulație a capitalurilor să poată fi justificată de necesitatea de a limita riscurile sistemice pe piața imobiliară, reglementarea națională care conferă un avantaj fiscal numai fondurilor imobiliare de tip închis trebuie să fie de natură să asigure realizarea obiectivului invocat și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia, aspect a cărui verificare va fi de competența instanței de trimitere.
- 74 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 56 CE (devenit, după modificare, articolul 63 TFUE) trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care limitează beneficiul reducerii taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară numai la fondurile imobiliare de tip închis, cu excluderea celor de tip deschis, în măsura în care aceste două categorii de fonduri se află în situații comparabile în mod obiectiv, cu excepția cazului în care o astfel de diferență de tratament este justificată de obiectivul de a limita riscurile sistemice pe piața imobiliară.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 75 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 56 CE (devenit, după modificare, articolul 63 TFUE) trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care limitează beneficiul reducerii taxelor de constituire a ipotecii și de înscriere în cartea funciară numai la fondurile imobiliare de tip închis, cu excluderea celor de tip deschis, în măsura în care aceste două categorii de fonduri se află în situații comparabile în mod obiectiv, cu excepția cazului în care o astfel de diferență de tratament este justificată de obiectivul de a limita riscurile sistemice pe piața imobiliară.

Semnături